

Åbne læringsmuligheder som et fælles lokalt anliggende – Hvordan evaluerer man det?

Åben skole og åbent dagtilbud er nye centrale styringstiltag, der skal styrke børns læring gennem lokalt samarbejde og nære partnerskaber. Tanken er, at lokalsamfundet indeholder muligheder, som skoler og dagtilbud skal gribe i arbejdet med at skabe endnu bedre forudsætninger for inspirerende og varierede læringsmiljøer.

Men hvad er et nært partnerskab, og hvordan kan det evalueres? Det internationale NetEdu Project har gennem en seksårig periode arbejdet på at skabe et evalueringsværktøj, der måler lokalområdets evne til at skabe bæredygtige uddannelsesnetværk for læring. Projektet går nu ind en ny fase, hvor der er fokus på institutionens og dermed professionens evne til at åbne sig mod omverdenen, og projektet kan på den måde være til inspiration for arbejdet med åbne læringsmiljøer i Danmark.

Formålet med denne artikel er at foreslå NetEdu-værktøjet (NetEdu Tool) som et muligt evalueringsværktøj, der kan dokumentere og vurdere åben skole og åbent dagtilbud. Artiklen beskriver teori og metode bag NetEdu-projektets evalueringsværktøj og den aktuelle metodeudvikling frem mod et nyt, tværkulturelt dialogværktøj til evaluering og ledelse af åbne, netværksbaserede læringsmiljøer.

Nøgleord: Netværk, partnerskab, evalueringsværktøj, dokumentation, dialogværktøj, åben skole, åbent dagtilbud, TheNetEduProject

Reformer og styringstiltag bliver aldrig bedre end dem, der forvalter dem i praksis. Derfor er det vigtigt, at alle velfærdsprofessionelle, der arbejder med reformerne, giver sig i kast med refleksion og god oversættelsespraksis. Det gælder ikke mindst om at reflektere grundigt over åben skole og åbent dagtilbud, der netop repræsenterer centrale styringstiltag.

Åben skole og åbent dagtilbud er karakteriserede ved at være drevet af overordnede intentioner angående læring og social mobilitet. Det betyder fx, for folkeskolens vedkommende, at der ikke er specifik tilknytning til folkeskolens fagområder. Der er nærmere tale om en samarbejdsform, hvor eksempelvis forældrene – som det ses i dagtilbudsloven (BSM, 2018) – tiltænkes en aktiv rolle i samarbejdet med lokalområdet og institutionen.

Det gør evaluering af denne form for samarbejde central, for hvordan evalueres kvaliteten af skolers og dagtilbuds eksterne samarbejde? Det er her hensigten at bidrage med et muligt svar på dette spørgsmål ved at foreslå et værktøj, der netop kan evaluere arbejdsform på netværksniveau. Artiklen har til formål at præsentere og diskutere et evalueringsværktøj, der kan anvendes til evaluering af de sammensatte læringsmiljøer, som opstår med skolens og dagtilbuddets åbne pædagogik i netværkssamarbejde med lokalsamfundet.

Med andre ord; der er tale om en evaluering, hvor genstandsfeltet er netværkets evne til samarbejde. Først præsenteres nogle eksempler på forståelsen af de netværk, der udgør genstandsfeltet og de lighedspunkter, som der er med åben skole og åbent dagtilbud. Dernæst gennemgås evalueringsværktøjet, og endelig perspektiveres værktøjet til eksisterende erfaringer med evalueringsdata

som udgangspunkt for udviklingsorienteret dialog på skoleområdet.

Tradition for samarbejde

Samarbejdet mellem institutioner og lokalsamfund er ikke noget nyt fænomen i Danmark. Skolerne har fx med baggrund i folkeoplysningsloven en lang tradition for at samarbejde med foreninger, frivillige og forskellige andre aktører i lokalsamfundet, og de har gennem længere tid haft tætte samarbejdsrelationer med fx musikskoler og idrætsforeninger om aktiviteter, som er relateret til skolens undervisning (Ibsen & Levinsen, 2017).

Folkeskolereformen fra 2014 og den nye dagtilbudslov fra 2018 stiller skarpt på et langt mere forpligtende og formelt samarbejde mellem institution og lokalsamfund. Et eksempel på et sådant samarbejde er Huskunstnerordningen, hvor blandt andre skoler og dagtilbud kan søge midler til et partnerskab med en kunstner eller kunstnergruppe (Haastrup & Sørensen, 2017, s. 9). Huskunstnerordningen, der har fungeret siden 2006, etablerer formaliserede, lærende partnerskaber mellem institution og lokale aktører. Den har intentioner om en åbning mod lokalsamfundet, som det ses i skole- og dagtilbudsreformerne.

Huskunstnerordningen har et mål om at igangsætte eksperimenter og udvikling i partnerskaber mellem institutioner og kulturaktører til gavn for deltagernes fordybelse og deltagelse i den kunstneriske proces (Haastrup & Sørensen, 2017, s. 24). Ordningen skaber rammer for partnerskaber og samskabelse i spændingsfeltet mellem kortvarige, eksterne besøg og længerevarende, integrerede projekter, og ordningen kan både være institutions- og områdebaseret og dermed til inspiration og læring for fremtidens realisering af åben skole og åbent dagtilbud.

Huskunstnerordningen er et fint eksempel på et initiativ, der kan være med til at skabe bedre forudsætninger for inspirerende og varierede læringsmiljøer, som netop er en af intentionerne med både folkeskole- og dagtilbudsreformen. På den måde kan der være værdifuld læring at hente, når fremtidens partnerskaber i åben skole og åbent dagtilbud skal etableres. Der kan hentes

erfaringer med samarbejde, som ikke altid er lige let – eksempelvis kan der opstå problemer med ejerskab, anerkendelse og kommunikation (Haastrup & Sørensen, 2017, s. 24). Der kan ligeledes hentes erfaringer med partnerskaber, når de fungerer bedst. Ordningen får undervisning, kultur og fritid til at spille sammen på en hensigtsmæssig måde for både børn og unge i deres hverdagsliv (Haastrup & Sørensen, 2017, s. 87). Alt i alt kan partnerskaberne i Huskunstnerordningen ses som et eksempel på et netværk af institutionspersonale, lokale kunstnere og kulturformidlere, der samarbejder på en formaliseret og – mere eller mindre – vedvarende måde. Det er et netværkssamarbejde, som oplagt kunne kalde på evaluering.

Offentlig samproduktion

Åben skole og det åbne dagtilbud kan betragtes som en forlængelse af de senere års fokus på offentlig samproduktion – ”co-production” eller ”samskabelse”, som det betegnes i litteraturen (Balslev, 2012; Bovaird, 2007; Torfing & Diaz-Gibson, 2016) – hvor borgere og brugere i forskelligt omfang bidrager til produktion af offentlig service. Man kan muligvis hævde, at der i den offentlige sektor har bredt sig en samproduktionsoptimisme, hvor velfærdsstatens komplekse problemstillinger bedst løses i tværgående samarbejde (Krogstrup, 2017; 2018).

På skoleområdet lyder kritikken, at inddragelse af frivillige i undervisningen kan være en konsekvens af – eller måske endda en årsag til – nedskæringer i de kommunale budgetter. Der fornemmes derfor en opfattelse blandt skolefolk; at involvering af frivillige kan bidrage til underminering af professionerne, og derfor har Danmarks Lærerforening på et tidligt tidspunkt meldt ud, at frivillige ikke skal have ansvar for undervisningen i skolen (Jørgensen, 2011). Men uanset om involvering af andre aktører handler om tilpasning af ressourcer (substitution) eller tilførsel af kvalitativt andre ressourcer (komplementaritet), så er realiseringen af åbne skoler og åbent dagtilbud et politisk opdrag. Og det gør evaluering centralt: Hvordan opsamlers vi erfaringer med rammer for samarbejdskultur, og bidrager nogle rammer mere end andre til den lokale kapacitetsudvikling?

På skoleområdet er der med udgangen af skoleåret 2018/2019 fire års erfaring med den åbne skole, hvor målet er at bidrage til, at eleverne "lærer mere" og får "større kendskab til det lokale foreningsliv og det omgivende samfund generelt" (folkeskoleloven, § 3, stk 4-5 og § 33, stk. 9, i BUVM, 2019). Der findes endnu ingen undersøgelser, der evaluerer effekter af samarbejdet (Levinsen, 2018). Undervisningsministeriets rapport om åben skole, der fokuserer på skolernes erfaringer fra udvalgte kommuner, viser, at samarbejdet med de eksterne aktører fortrinsvist rettes mod elevernes "trivsel, læringsparathed og motivation, og sjældent mod fagenes mål" (Undervisningsministeriet, 2014, s. 4). Men det nævnes, at det er vanskeligt at sige noget om resultaterne af indsatserne og samarbejdet, da skolerne sjældent evaluerer systematisk i forhold til åben skole (Levinsen, 2018). Derfor er der brug for evalueringsværktøjer, der er tilpas brugervenlige og muliggør en systematisk, fortløbende intern selvevaluering – særligt netop nu, hvor man med den nyeste dagtilbudslov udvider intentionen om "åbning" til dagtilbudsområdet.

Åbne læringsmiljøer som arena for samskabelse

Som offentligt styringsparadigme bygger samskabelse på distribuering af styring til de samskabende aktører (Iversen, 2017). Åben skole og åbent dagtilbud kan betragtes som arenaer for samskabelse, hvor offentlig velfærd – her i form af nye og varierende læringsmiljøer – skabes gennem samarbejde mellem lokale aktører og institutioner. Det betyder, at offentlig velfærd flyttes fra et offentligt anliggende til et delt anliggende i netværk bestående af offentlige, sociale og private aktører (Hjort, 2018). Det er centralt, at de evalueringsværktøjer, der anvendes, kan indfange netop samskabelsesprocessen. I evaluering af samtidens velfærdsydelse, hvor samskabelse indgår, er det vanskeligt at definere entydig sammenhæng mellem indsats og effekt – mellem årsag og virkning – da opgaven er under kontinuerlig forandring.

Det betyder, at det er svært at leve op til faste standarder, når indsatsen fortløbende skal tilpasses en aktuell situation for at opnå effekt (Krogstrup, 2018). Og for at udvide kompleksiteten yderligere, er der udfordringer forbundet med selve samskabelsesprocessen, når distribueringen af styring til de aktive og involverede samarbejds-

partnere ikke lykkes (Balslev, 2012; 2014; Iversen, 2017). Set i det lys skærpes nødvendigheden af egnede evalueringsværktøjer.

Krogstrup peger på en forandring i opfattelsen af, at velfærdsydelser skal være evidensbaserede, og i opfattelsen af, at performancemålinger kan bidrage til øget effektivitet (Krogstrup, 2018). Alt i alt er der behov for et perspektivskifte, hvad angår evaluering; fra evaluering som kontrol til evaluering som udgangspunkt for dialog om mulig udvikling. Og når åben skole og åbent dagtilbud betragtes som samskabelse, kalder det på et evalueringsværktøj, der netop kan indfange samskabelsesprocessen og kvaliteten af denne.

Internationale erfaringer med vurdering af netværkskapacitet

Hvis vi ser på international forskning i områdebaserede indsatser, findes der flere interessante initiativer i Nordamerika og Europa (Miller, Gibson, Balslev & Scanlan, 2012). De områdebaserede initiativer har ligheder med de danske intentioner med at åbne skoler og dagtilbud ud mod lokalsamfundet og lade lokale aktører deltage i samskabelse af mere varierede og inspirerende læringsmiljøer. Fælles for de udenlandske erfaringer med områdebaserede initiativer er, at det er svært at vurdere, hvilke effekter initiativerne har på børns og familiers evne til integrering, læring og sociale kompetencer (Miller et al., 2012; Miron & Nelson, 2004).

I en tid hvor accountability og tests er i politisk fokus, er der en international tendens til at evaluere områdebaserede initiativer gennem standardiserede tests af eleverne. Det sker i en forståelse af, at elevernes karakterer og testscore siger noget om resultatet og de langsigtede effekter (Miller et al., 2012, s. 22). Hvis vi skal lære af den internationale forskning, er effektevaluering ud fra en simpel årsag-virkningsantagelse ganske utilstrækkelig til at vurdere et samarbejde så komplekst som den åbne skole og det åbne dagtilbud. Der er brug for at samtænke evalueringsmetoder med den åbne praksis, som den i øjeblikket tager form i skole- og dagtilbud, og der er brug for metoder, som kan understøtte opbygningen af en mere langsigtet forståelse af de mekanismer, som er på spil i initiativerne og i relationer mellem samarbejds-

partnere i lokalområdets netværk. Det vil sige evalueringsmetoder, der retter sig mod at vurdere netværkskapaciteten og til at ansøre et resultat på et kollektivt niveau fremfor et kortsigtet output på individniveau. Med andre ord vil man sætte netværkets kapacitetsudviklende kvalitet i fokus som evalueringens genstandsfelt.

Folkeskolereformen har et tungtvejende fokus på faglighed og elevpræstationer, dog udgør åben skole et reformelement, der prioriterer samarbejde mellem uddannelse og lokalsamfund og dermed på længere sigt elevernes dannelse som demokratiske medborgere. Et sådant perspektiv har en indbygget anerkendelse af dannelsesopgaven som et samarbejde mellem skole og samfund. Og hvis vi skeler til den internationale forskning, findes der undersøgelser, som afdækker lokale læringsfællesskaber, der fungerer som samarbejdende uddannelsesnetværk, og disses kapacitet til at adressere lokalområdets uddannelsesudfordringer og uddannelsesmål (Díaz-Gibson, Civis-Zaragoza & Guàrdia-Olmos, 2014; Díaz-Gibson, Zaragoza, Daly, Mayayo & Romani, 2016).

The NetEduProject – et tværkulturelt evalueringsværktøj

Forskerne bag NetEdu-projektet har udviklet et evalueringsværktøj (NetEdu Tool), der er interessant i en dansk kontekst vedrørende åbne læringsmiljøer, fordi det evaluerer lokalområdets kapacitet til at samarbejde om den brede, lokalt forankrede dannelsesopgave. Et samarbejdende uddannelsesnetværk forstås som vedvarende og formaliserede lokale partnerskaber, der samarbejder for at nå uddannelsesmål gennem fælles strategisk planlægning og konkrete initiativer (Díaz-Gibson et al., 2016, s. 180).

Evalueringsværktøjet beskrives som et tværkulturelt værktøj (Díaz-Gibson et al., 2014), der er designet til at dokumentere de professionelle holdninger til og opfattelser af det lokale samarbejde og det lokale aftryk af samarbejdet (Díaz-Gibson et al., 2014, s. 185).

Evalueringsværktøjet inddrager således involverede lokale aktører (fx lokalpolitikere, forvaltning og institutionsledelser). Værktøjet er teoretisk forankret i organisationsinstitutionel teori, der karakteriserer organisationen ud fra dens egenskab til kollektivt at forfølge specifikt formulerede mål. En organisation betragtes som et handlingsnetværk omkring aktiviteter, der dog kun er løst koblet til de opstillede mål ud fra, det, der giver mening i organisationens forskellige sociale grupperinger (Czarniawska, 2005). Her er netop relationer og meningsskabelse centralt for forståelsen af organisationen.

NetEdu-projektet viser, gennem et studie af områdebaserede initiativer i Barcelona, at netværkssamarbejde og specifik ledelse af dette er centralt i opbygningen af en samarbejdskultur omkring lokale uddannelsesmål (Díaz-Gibson et al., 2016). Helt konkret er værktøjet udviklet som et appbaseret spørgeskema, hvor man skal forholde sig til fem spørgsmåls kategorier, der refererer til fem forskellige ledelsesstrategier:

Medansvar (Mandell & Keast, 2009). Her drejer det ledende spørgsmål sig om, hvordan der skabes medansvar for samarbejdet. Denne spørgsmålskategori fokuserer på netværksdeltagelse og indbyrdes kommunikation med et mål om at afdække medejerskab.

Tværgående samarbejde (Miller et al., 2012), hvor de centrale spørgsmål fokuserer på niveauet af tværspektorielt samarbejde, hvor målet er at afdække forskellighed blandt netværksaktørerne, det vil sige diversitet.

Vandret samarbejde (Sørensen & Torfing, 2009). Her er der fokus på lederens evne til at mobilisere netværkets muligheder for at arbejde horisontalt i en flad organisering og delegering af beslutningskompetence. Her er målet at arbejde med at afdække lighed.

Netværkssamarbejde (Daly, 2010), der fokuserer på niveauet af organisationens interne og eksterne tværprofessionelle samarbejde med et mål om at afdække perspektivrigdom.

Innovation (Sørensen & Torfing, 2011), hvor spørgsmålene omhandler netværkets evne til systematisk og interessentbaseret forbedringsarbejde, hvor målet er at afdække systematisk læring og forbedring.

Når informanterne har besvaret spørgeskemaet, kan ledelsen downloade resultaterne som et "spindelvævsdiagram", og netværket kan påbegynde en dialog om, hvordan resultaterne skal forstås. For de områdebaserede initiativer i Spanien (Barcelona) og USA (Wisconsin) har effekterne af at arbejde på denne måde betydet en styrkelse af det lokale netværkssamarbejde gennem øget gensidig afhængighed, større tæthed og et voksende antal samarbejdsforbindelser mellem netværkets forskellige aktører. Samtidig viste evalueringerne en lav grad af centralisering, hvilket indikerer et ligeværdigt samarbejde mellem de involverede aktører og organisationer (Díaz-Gibson et al., 2014; Díaz-Gibson et al., 2016).

Alt i alt peger resultaterne på, at det er muligt at evaluere arbejdet i og ledelse af lokale uddannelsesnetværk. Således bliver evalueringen en del af selve processen med at udvikle netværket og deltagerens indsigt i, hvordan et godt netværk fungerer. På den måde er evalueringsværktøjet tænkt som et ledelsesværktøj. Som nævnt ovenfor har de områdebaserede initiativer lighedspunkter med intentionen om de forpligtende samarbejder

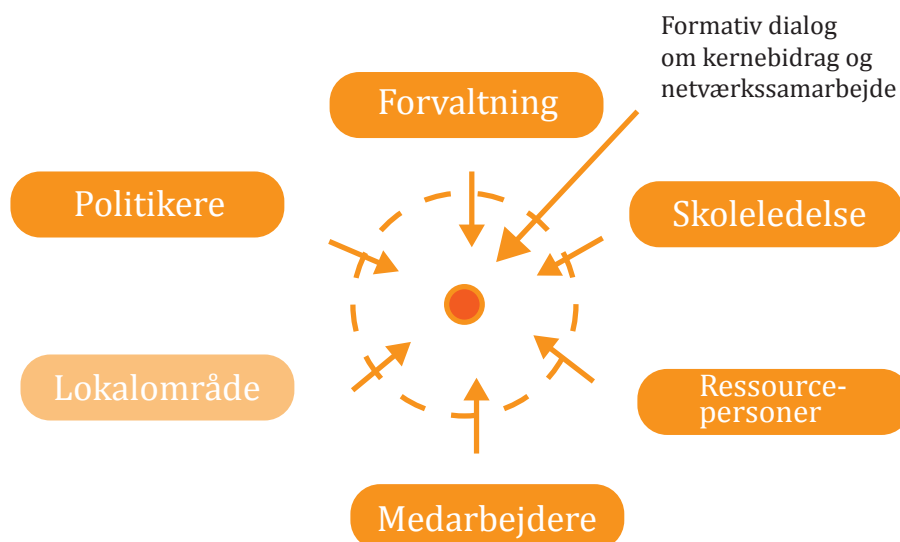
i en dansk åben skole- og åbent dagtilbudskontekst, og derfor kan de internationale erfaringer fra NetEdu-projektet være til inspiration i en dansk kontekst.

Udvikling af ny social teknologi i forlængelse af de internationale erfaringer

Det er intentionen, at NetEdu-projektets evalueringsværktøj anvendes som udgangspunkt for vidensinformerede dialoger og udviklingsindsatser på tværs af kulturer og professioner. Derfor er der – i en ny version – indbygget en vifte af praktiske udviklingsmuligheder/"tips", der knytter sig til de fem spørgsmålskategorier. Disse udviklingsmuligheder bygger på erfaringer fra skole- og institutionsledere fra de lande, som er en del af NetEdu-projektet.

De praktiske udviklingsmuligheder indeholder anbefalinger til mulige veje at gå, når der skal vælges udviklingsindsatser i forlængelse af spørgeskemaresultaterne. Det er netop i dialogen om data, at strategierne for de lokale læringstilbud bliver til, idet der ofte kan være meget forskellige dagsordner på spil mellem institutioner og deres samarbejdspartnere: "Hvad betyder det, at vi i vores netværk er rigtig gode til "medansvar" og har udfordringer med det "vandrette samarbejde", det vil sige delegering af beslutningskompetence?". På den måde kan et evalueringsværktøj som NetEdu-værktøjet fx være til gavn for vurdering og dokumentation af tværgående indsatser, fx kunstprojekter, hvor kommunikation og ejerskab kan være en udfordring i praksis, som vi så det ovenfor i eksemplet med Huskunstnerordningen.

Gennem dialog er der mulighed for at opbygge lokal forståelse og forhandling af kortlægningens resultater. På den måde kan værktøjet være en del af en større proces. Værktøjets data kan komplementere andre typer læringsdata og danne et mere nuanceret datagrundlag – et datagrundlag, som underbygger en informeret og ikkestandardiseret kvalitetsudvikling, som er målrettet de pågældende lokale læringsmiljøer, det vil sige realtidsdata (Qvortrup & Qvortrup, 2015).

Figur 1: Læringscirkel

NetEdu-projektet er i en ny fase, hvor der nu er universiteter fra ti lande tilknyttet. I denne fase er opgaven at tilpasse værktøjets spørgebatteri, så det retter sig mod en udvidet respondentgruppe, hvor også elever, forældre og en bredere målgruppe af kommunale professionelle involveres. Værktøjet bliver testet i alle ti lande ved at gennemgå en ny ekspert- og praktikervalidering, der er rettet mod forbedringer, som fremmer værktøjets anvendelighed, så institutionsledelsen kan vurdere netværkspraksis i den udvidede respondentgruppe.

I Danmark har værktøjet gennemgået dels en ekspertvalidering, hvor både uddannelses-, ledelse- og evalueringsforskere har vurderet spørgebatteriet, dels en praktikervalidering, hvor i første omgang skoleledere har valideret spørgsmålene, der på nuværende tidspunkt primært retter sig mod de lokale netværk omkring folkeskolen. Projektet er forankret på Uddannelsesvidenskab på Syddansk Universitet, og senest er værktøjet oversat til dansk, således at det i første omgang kan testes i en skolekontekst i efteråret 2019. Målet er, at den nye version af værktøjet skal kunne anvendes af institutionsledelsen til at begrunde og ændre praksis omkring det lokale uddannelsesnetværk omkring folkeskolen. Det betyder, at den danske udgave er særligt interessant i forbindelse med vurdering af arbejdet med åben skole. Når værktøjet er afprøvet i Danmark og i de ti projekt-

lande, er det planen at justere spørgebatteriet, så det retter sig mod netværk på dagtilbudsområdet i Danmark.

Den danske version af værktøjet forventes at kunne tages endeligt i brug ultimo 2019. I den forbindelse er der behov for at udvikle en systematisk dialogmodel, der understøtter det strategiske og praktiske arbejde i forlængelse af spørgeskemaresultaterne. Måske kan vi inspireres af den nyudviklede sociale teknologi bag de tværkulturelle og tværprofessionelle kvalitetsdialoger, som man har afprøvet i Svendborg kommunes skolevæsen.

Her har man forsøgt at skabe øget sammenhæng gennem målrettet og kontinuerlig forbedring af udvalgte dele af kerneopgaven.

Det betyder, at dokumentation kobles uadskilleligt sammen med kvalitetsudvikling og bliver en integreret og systematiseret del af opgavevaretagelsen. I den forbindelse er der – som Krogstrup fremhæver – brug for involvering af interessenter og netværk (Krogstrup, 2018, s. 47-48). En sådan involvering repræsenterer en tendens, der ses i nyere offentlig styring, og som tager afsæt i antagelser om, at offentlige velfærdsydelser og udviklingen heraf går fra ydrestyring til praksisnær ledelse og samarbejde med og aktiv involvering af brugerne (Krogstrup, 2018). Her anvendes målinger

som udgangspunkt for dialog om kvalitetsudvikling. Således er der brug for at koble evalueringsteknologi sammen med social teknologi.

Netop på grund af velfærdsopgavernes kompleksitet er der behov for løsninger, der bygger på samarbejde, samordning og koordinering mellem aktører på politisk niveau, ikke mindst lokalt (Fors, Marra & Schwartz, 2011). Eksemplet fra Svendborg Kommunes skolevæsen kan således forstås som et perspektivskifte fra evaluering som kontrol, til evaluering som udgangspunkt for kapacitetsopbygning gennem aktørinddragende dialog om mulig udvikling.

På den måde bliver evaluering en integreret del af organisationsudviklingens løbende, datainformerede dialog om udviklingsmuligheder (Patton, 2011). Det betyder, at der netop er brug for sociale teknologier, der understøtter denne organisationsudviklingssystematik – en form for vidensinfrastruktur (Dinesen & de Wit, 2009). I den forståelse ligger dette evalueringssyn i forlængelse af Krogstrups identifikation af en ny evalueringebølge (Krogstrup, 2017; 2018), hvor organisationens kapacitet til at evaluere bliver nødvendig for at imødekomme nye krav og dokumentationsmåder til at begrunde praksis. Det handler bl.a. om praksisnære ledere, der kan facilitere spredning, brug og forankring af viden fra evalueringerne. Alt i alt tager fremtidens evaluering et relationelt udgangspunkt (Dinesen & de Wit, 2009; Galtung & Dinesen, 2013). Derfor må evaluering funderes i en lokal kontekst og – som det ses af Svendborg-eksemplet – følges op af strategisk dialog om lokale realtidsdata, der kan føre til udvikling af uddannelsesområdet og på den måde bidrage til det lokale økosystem (Pavel, 2017).

Dialogen kan illustreres som en læringscirkelⁱ (se figur 1), hvor den hierarkiske styringskæde for en stund er "lagt ned" i dialogen om, hvordan netværkets parter i fællesskab forstår og analyserer resultater, og hvordan disse parter samarbejder om fælles lokal udvikling på skoleområdet.

Afrunding

Evalueringstvækket i NetEdu-projektet vurderes på længere sigt at kunne anvendes i Danmark som vidensinfrastruktur i samarbejdet om fremti-

dens åbne læringsmiljøer i skole og dagtilbud – et samarbejde, der foregår mellem lokale aktører gennem systematiseret og informeret dialog om begrundet praksis. Tanken er, at skolen og dagtilbudets velfærdsbærende professioner og lokale samarbejdspartnere udøver reflektiv udvikling, der bygger på systematiseret viden om lokal netværkspraksis. Evalueringstvækket i NetEdu-projektet kan anspore institutions- og skoleledernes muligheder for at kortlægge og understøtte bæredygtige netværk vedrørende læring og dannelse. I skabelsen af og i dialogen om lokale netværksdata findes her en mulig nøgle til fremtidens dokumentation og vurdering af de åbne læringsmuligheder.

ⁱProjektets hjemmeside findes på: <http://www.neteduproject.org>

ⁱⁱPå skole- og dagtilbudsområdet er de velfærdsbærende professioner fx lærere, pædagoger, psykologer, vejledere, ressourcepersoner, ledere, konsulenter og chefer.

ⁱⁱⁱI den nye dagtilbudslov (BSM 2018) fremgår "åbent dagtilbud" ikke som begreb, men implicit i lovens § 8, stk. 5: "Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet (...) inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer (...)".

^{iv}I artiklen findes såvel en normativ som en præskriptiv tilgang til evaluering. Det normative findes i beskrivelsen af aktuelle tendenser på området for velfærdsevaluering, mens det præskriptive findes i beskrivelsen af et konkret værktøj. Standpunktet her er, at intet er så komplekst, intuitivt, tåvt, situationsbestemt eller individuelt, at man ikke på nogen måde kan generalisere fra én situation til en anden. Det kræver dog en balancering, så man ikke ender i manualisering, hvor kvalitet forventes opnået ved at anvende bestemte værktøjer ud fra forståelsen af, at det, der virker for gennemsnittet, også virker i den specifikke situation. Det handler her om samarbejde i spændingsfeltet mellem generel og kontekstbaseret viden – hvor de involverede kan tale om, hvad der er god og dårlig kvalitet.

^vNetEduProject (<http://www.neteduproject.org>) blev påbegyndt i 2012 i Barcelona ved Blanquerna Ramon Llull Universitetet. Der er tilknyttet et globalt netværk af forskere fra USA (Wisconsin Universitet, San Diego Universitet og Boston College), fra England (Newcastle Universitet) og fra Danmark (Syddansk Universitet). Inden for de seneste måneder er projektet vokset, og der er tilkøbt forskere og projekter fra Tyrkiet, Chile, Taiwan, Frankrig, Holland og New Zealand.

^{vi}For en uddybelse heraf: Se Sørensen & Torfing (2011); Diaz-Gibson et al. (2014).

^{vii}Se artiklen om datainformeret kvalitetsudvikling i Svendborg kommunes skolevæsen på EMU-portalen (Hagsten, Balslev & Petersen, 2017). Denne dialogmodel kan forstås som en ny social teknologi (Moos, 2007), som kommunen har designet og taget i brug i bestræbelserne på at skabe transparens og systematik i den strategiske skoleudviklingen.

^{viii}Progressionsrapporten har fokus på skolens kerneopgave ved at opstille mål på individniveau og kommunalniveau. Det gælder for elevpræstationer, fx karaktergennemsnit ved 9. klasseprøver, resultater i de nationale tests, overgang til og fastholdelse i ungdomsuddannelse og resultater af den obligatoriske trivselsmåling.

^{ix}Modellen er tilpasset efter Hagsten, Balslev & Petersen (2017).

Litteratur

- Balslev, G.M. (2012). *Omdannelse & uddannelse: innovation, læring og samarbejde*. Roskilde: Roskilde Universitet.
- Balslev, G.M. (2014). *Ledelse af tværgående innovationssamarbejder – Balancen mellem det planlagte og det uforudsigelige*. I: Aagaard, P.F., Sørensen, E.F. & Torfing, J. (red.): *Samarbejdsdrevet innovation i praksis*. København: Jurist- og Økonomforbundet.
- Bovaird, T. (2007). *Beyond Engagement and Participation: User and Community Coproduction of Public Services*. *Public Administration Review*, 67 (5), 846-860.
- BSM (Børne- og Socialministeriet) 2018: *Bekendtgørelse om dagtilbud*. København: Børne- og Socialministeriet.
- BUVM (Børne- og Undervisningsministeriet) (2019): *Bekendtgørelse af lov om folkeskolen*. København: Børne- og Undervisningsministeriet.
- Czarniawska, B. (2005). *En teori om organisering*. Lund: Studentlitteratur.
- Daly, A.J. (2010). *Social Network Theory and Educational Change*, 8. Cambridge, MA: Harvard Education Press.
- Díaz-Gibson, J., Civís-Zaragoza, M. & Guàrdia-Olmos, J. (2014). *Strengthening Education through Collaborative Networks: Leading the Cultural Change*. *School Leadership & Management*, 34 (2), 179-200.
- Díaz-Gibson, J., Zaragoza, M.C., Daly, A.J., Mayayo, J.L. & Román, J.R. (2016). *Networked Leadership in Educational Collaborative Networks*. *Educational Management Administration & Leadership*, 45 (6), 1040-1056.
- Dinesen, M.S. & de Wit, C.K. (2009). *Innovativ evaluering – meningsfuld anvendelse af evalueringsresultater*. CEPRASriben, 7, 19-25.
- Forss, K., Marra, M. & Schwartz, R. (2011). *Evaluating the Complex: Attribution, Contribution, and Beyond*, 1. New York, NY: Transaction Publishers.
- Galtung, L. & Dinesen, M. (2013). *Innovativ Evaluering og observation*. CEPRASriben, 7, 19-25.
- Hagsten, K.S., Balslev, G.M. & Petersen, M.-B.H. (2017). *Datainformeret kvalitetsudvikling i Svendborg Kommune*. Hentet 12. november 2019 på: DOI: <https://emu.dk/grundskole/ledelse/datainformeret-ledelse/datainformeret-kvalitetsudvikling-i-svendborg-kommune>
- Hjort, K. (2018). *Nogen må jo tage et ansvar – om samskabelse og samfundsansvar*. *Samfundslederskab i Skandinavien*, 33 (2), 69-86.
- Haastrup, L. & Sørensen, M.C. (2017). *Undersøgelse af Huskunstnerordningen: Rapport*. Ucviden.dk. Aarhus: Danske Professionshøjskoler.
- Ibsen, B. & Levinsen, K. (2017). *Kommunale institutioners samarbejde med foreninger og frivillige*. Odense: Syddansk Universitet.
- Iversen, A.-M. (2017). *Det paradoksale begreb*. Aalborg: Aalborg Universitetsforlag.
- Jørgensen, H.B. (2011). *Frivillige skal holde sig fra undervisningen*. *Folkeskolen.dk*, 9. november. København: Folkeskolen.
- Krogstrup, H.K. (2017). *Samskabelse og capacity building i den offentlige sektor*. I: Krogstrup, H.K. (red.). København: Hans Reitzels Forlag.
- Krogstrup, H.K. (2018). *Er vi forberedte, når evidensbølgen klinger af og New Public Management som styringslogik udfordres? I: Kongsgaard, L.T. & Rod, M.H. (red.): Bedre Begrundet Praksis*. Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Levinsen, K., Petersen, L.S. & Iversen, E.B. (2018). *Den åbne skole og samarbejdet med foreninger og frivillige*. (Forthcoming).
- Mandell, M.P. & Keast, R. (2009). *A New Look at Leadership in Collaborative Networks: Process Catalysts*. I: Raffel, J.A., Leisink, P. & Middlebrooks, A.E. (red.): *Public Sector Leadership: International Challenges and Perspectives*, 163-178. Hentet 3. november 2019 på: DOI: <https://doi.org/10.4337/9781848449343>
- Miller, P.M., Gibson, J.D., Balslev, G.M. & Scanlan, M. (2012). *Looking beyond Harlem: International Insights for Area-Based Initiatives: Area-Based Initiatives in France and the United Kingdom offer Lessons for Other Countries*. *Middle School Journal*, 44 (1), 16-24.
- Miron, G. & Nelson, C. (2004). *Student Achievement in Charter Schools: What we Know and why we Know so Little*. I: Bulkeley, K.E. & Wohlstetter, P. (red.): *Taking Account of Charter Schools: What's Happened and What's Next*, 161-175. New York, NY: Teachers College Press.
- Moos, L. (2007). *Nye sociale teknologier i folkeskolen: kampen om dannelsen*. Frederikshavn: Dafolo.
- Patton, M.Q. (2011). *Essentials of Utilization-Focused Evaluation*. London: Sage Publications.
- Pavel, L., Cubista, J., Alexander, L., Popovich, M. & Ninenko, I. (2017). *Educational Ecosystems for societal transformation*. Hentet 3. november 2019 på: DOI: <https://futuref.org/educationfutures>
- Qvortrup, A. & Qvortrup, L. (2015). *Læringscentreret uddannelse i gymnasiet-kompetencebehov blandt ledere, mellemledere og lærere: Afslutningsrapport*. Hentet 3. november 2019 på: DOI: <https://www.gymnasieforskning.dk/wp-content/uploads/2015/09/L%C3%A6ringscenteret-uddannelse-i-gymnasiet.pdf>
- Sørensen, E. & Torfing, J. (2009). *Making Governance Networks Effective and Democratic through Metagovernance*. *Public Administration*, 87 (2), 234-258.
- Sørensen, E. & Torfing, J. (2011). *Enhancing Collaborative Innovation in the Public Sector*. *Administration & Society*, 43 (8), 842-868.
- Torfing, J. & Díaz-Gibson, J. (2016). *Transforming Governance to Enhance Social and Educational Innovation*. *Pedagogia Social*, 28.
- Undervisningsministeriet (2014). *Den åbne skole*. Hentet 12. november 2019 på: DOI: <https://www.uvm.dk/140304-inspirationskatalog-om-den-aabne-skole>